Nr. 2 /// 2020

HOLISTEN

Medlemsblad for Holistisk Forbund

FORSLAG OM INNFØRING AV MVA

(U)frie helsevalg: Intervju med Jan Klyve

ÅNDELIGHET I ULIKE TRADISJONER

Kollektive traumer og global healing

NYHET: VERVEKAMPANJE

Om de 'nyåndelige'

RITUALLEDERKURS

Boktips: Åndelige fortellinger

HOF I SAMFUNNSDEBATTEN

Invitasjon til ritualllederkurs

HUSTAVLE

REDAKTØRENS SPALTE

Kjære lesere!
Det er et merkelig år vi nå er i ferd med å legge bak oss. Med plutselige omveltninger – som strekker seg fra det private til det regionale og det globale. Om noe, har vi måttet innse at «no man is an island», på godt og vondt. Mange kjenner på ensomhet, og både det mørke og det lyse står tydeligere frem for oss. Nettrollene kan virke som i enda mer harnisk, men samtidig har f.eks. deltakelsen ved healingsamlinger på Zoom (etc.), økt enormt.

Patrik beskriver i sin artikkel en online-konferanse med over hundre tusen deltakere. 100.000!! Slike tall gir håp for fremtiden, og viser tegn til en mobilisering ut av apatien som har preget de seneste årene.

Vi er nok mange som har kjent pulsen stige når vi scanner nyhetsoverskrifter, og hoderystende spør oss selv om vi har havnet i en slags *twilight zone* av en virkelighet (slik jeg forsøkte å gi uttrykk for i en artikkel i forrige nummer, som var dels satire, folkens – men jeg innser at det burde vært merket som det, hehe...). Er det grunn til å håpe at vi kan klare å kravle oss opp av «kaninhullet» i 2021?

Forsoning. I USA trenger de det sårt, og i en rekke land i verden er det heller ikke overskudd av det. Tenk bare på det fantastiske Nelson Mandela fikk til i Sør-Afrika! Dere ledere der ute, *please* la dere inspirere av ham. Og vi andre også: Er det noen *du* trenger å tilgi? Julens ånd handler om kjærlighet. Selv med koronaen hengende over oss; kan vi makte å gjøre det til en lys tid?

Varme hilsener, *Marianne Bøen*

Innhold

Lederen har ordet
Kari Bansal 3

Mva-forslaget: Rammes du ?
Victoria Scheel Haarstad 4

Utdrag av HoFs høringsuttalelse 5

Begrensninger rundt frie helsevalg: Intervju med Jan Klyve
Stephan Koll 6

Åndelighet i ulike tradisjoner
Trine Holter 10

Vervekampanjen 11

Kollektive traumer
Patrik Swanstrøm 12

Hustavle (formaningsdikt) 15

Ritualledelserkurs
Patrik Swanstrøm 16

De åndelige uten religiøs tilknytning (bokanmeldelse)
Patrik Swanstrøm 18

Åndelige 'fortellinger' (boktips)
Marianne Bøen 20

HoF deltar i samfunnsdebatten 22

Konfirmasjon våren 2021 23

Ny webside 23

Invitasjon til ritualledelserkurs 24

HOLISTEN
Medlemsblad for Holistisk Forbund

Redaktør: Marianne Bøen
Layout: Marianne Bøen
Designmal: Anne Vines
Redaksjonsmedlemmer: Stephan Koll, Patrik Swanstrøm, Victoria Scheel Haarstad
Forsidebilde: iStock Photo

Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere og forkorte innsendte bidrag. Alle bidrag står for forfatterens regning og uttrykker ikke nødvendigvis HoFs offisielle standpunkter.

Holisten nr 1/2021 sendes ut i første halvdel av mai
Innsendingsfrist er 20. april

Bidrag, gjerne også bilder, mottas med takk til:

innspill.holisten@gmail.com

LEDEREN HAR ORDET

KARI BANSAL

Kjære HoF-medlemmer

I år har julelysene i de tusen hjem blitt tent tidligere enn før. Etter en lang og vanskelig periode med pandemi, karantene, isolasjon, restriksjoner, permitteringer, hjemmekontor og hjemmeskole trenger vi lyset tilbake i hverdagen vår. Noen har opplevd sykdommen på egen kropp, andre har opplevd å miste noen av dem de var glad i. Mange har slitt med ensomhet.

DET VI FYLLER TANKENE våre med, påvirker følelsene våre, som igjen påvirker vår fysiske helse. Kropp og sinn er en helhet som henger sammen, og som har gjensidig påvirkning på hverandre. Fyller vi tankene våre med lys og positivitet vil det også få positive konsekvenser for helsen vår. Akkurat nå trenger vi det mer enn noen gang.

I SOMMER FORESLO STORTINGET at det skulle innføres merverdiavgift på alternativ behandling. Mange av våre medlemmer benytter seg av alternativ- og komplementær medisin. Noen har opplevd at helsevesenet ikke har mer å tilby og søker derfor behandling hos alternative utøvere. Mens andre benytter alternative behandlere som en del av en egen utvikling eller for å forebygge uhelse. Uansett grunn gir alternative behandlere et viktig supplement til helsevesenet. Dette er noe folk betaler selv og som ikke belaster norsk skattebetalere.

I MAI OG JUNI HADDE VG en rekke artikler om Tarjei som valgte bort kreftbehandling. Han ønsket å finne sin egen vei ut av sykdommen. Å velge helt bort behandling av alvorlige sykdommer som tilbys av norsk helsevesen er ikke noe Holistisk Forbund anbefaler. Men vi er opptatt av at mennesker skal få lov til å ta egne valg når det kommer til egen helse. Mange opplever en forbedret helse og livskvalitet etter å ha benyttet alternativ medisin. Det kan redusere helsevesenets kostnader og da kan det være samfunnsøkonomisk å la alternativ- og komplementær behandle være unntatt merverdiavgift.

I SIN ARTIKKELSERIE skriver VG om Tarjei sin leting etter en naturlig løsning på kreftsykdommen. Han søkte etter svar gjennom internasjonale Facebook-grupper og det han fant fremstod som «kjerringråd». Vi får ikke inntrykk av at han har oppsøkt alternative behandlere i sin søken etter svar.

LITE KUNNSKAP OM alternativ- og komplementærbehandling sammen med «skrekk»-historier, gjør at vi fra tid til annen får diskusjoner som tar til orde for å begrense valgfriheten vi har. Forslaget om innføring av merverdiavgift på alternativ behandling kom fra finansdepartementet og var ikke konsekvensutredet i forkant. Denne utgaven av Holisten vier mye av sin oppmerksomhet til dette temaet.

VÅR NYE REDAKTØR Marianne Bøen har gitt bladet et løft med et nytt og friskt uttrykk. God lesning!

Ønsker alle medlemmer god jul og godt nytt år!

Hilsen Kari Bansal, styreleder

VI HAR SNAKKET MED UTØVERE OG BRUKERE

Rammes du av forslaget

om å innføre mva på «alternativ»-behandling?

Tekst: Victoria Scheel Haarstad

PHILIP SAENGER | *autorisert helsepersonell og homeopat*

Som terapeut har det ikke så stor betydning, annet enn at det blir et mer komplisert regnskap og mye plunder. Jeg arbeider daglig innen spesialisthelsetjenesten, og har en liten privatpraksis som homeopat. Primært vil det bety at behandlingen blir dyrere og at det vil ramme pasientene. Det er ikke greit. Sekundært vil dette ramme flere bransjer. Mange med en liten praksis vil muligens måtte legge ned, og behandlingstilbudet i Norge vil bli fattigere.

JORUN FLAATA | *Rosenmetoden, healingmetoden AuraTransformasjon™ og sjamanistisk praksis*

Selv er jeg medlem av Det Norske Healerforbundet, noe som gjør at jeg kan stå i Registeret for alternative behandlere i Brønnøysund, og jeg har derfor til nå sluppet mva. Klienten må betale hele behandlingen. Uten mva har jeg kunnet holde prisene på et noenlunde lavt nivå. Om dette blir vedtatt, ser jeg for meg ulike alternativer:

– Jeg må legge på prisene med 25%, noe som kan bety at mange klienter ikke lenger har råd til å bruke meg som behandler...

– For å holde prisene nede, dekker jeg merverdiavgiften selv, noe som gir et inntektstap på 25%. Er det noen rimelighet i det?

– Jeg melder meg ut av utøverorganisasjonen, og dermed Registeret for alternative behandlere, og tilbyr behandling mot donasjon. Det betyr at jeg ikke lenger betaler pasientskadeforsikring, ikke betaler skatt, og klientene vil ikke lenger ha noe klageorgan å henvende seg til... Dette kan bety at jeg må oppgi praksisen, og går inn i rekken av arbeidssøkere. Som 63- åring sier det seg jo selv at jeg ikke vil være prioritert som arbeidstaker. Verken terapeuten, klienten eller staten er tjent med at jeg melder meg ut av registeret.

ANONYM UFØR KVINNE (49 ÅR) | *bruker av alternativ og komplementær behandling*

Jeg har slitt med kraftig PTSD i mange år fordi jeg ble rammet av flere tragedier samtidig, bl.a. flere selvmord. Dette har gjort meg avhengig av psykiatrisk behandling som tidvis har holdt meg noenlunde flytende, men det har ikke vært nok. Jeg har de siste årene oppdaget at IKYA-behandlinger har gitt meg et enormt psykisk og fysisk løft, og har blitt helt avhengig av dette. Jeg er heldig og har en psykiater som er positiv til komplementær-behandling og hun ser tydelig hvor god effekt dette har på meg.

Jeg er derfor veldig redd for at innføring av moms vil føre til at jeg blir dårligere igjen. Jeg har en svært anstrengt økonomi og kutter allerede hardt i matbudsjettet for å få rom til behandlinger, og har ikke råd til noe annet enn husleie, regninger og mat. Jeg har rett og slett ingen flere utgifter jeg kan kutte ned på, og er derfor svært bekymret for at det kan bli moms på KAM, og at jeg i verste fall ikke vil takle mer. Håper inderlig at politikerne velger å utrede dette grundig, og at de innser at dette forslaget vil være et feilgrep som kan få alvorlige konsekvenser.

ANONYM KVINNE (63 ÅR) | *bruker og utøver av alternativ og komplementær behandling*

Jeg går til en fantastisk, seriøs Rosenterapeut. Hun har hjulpet meg enormt med mine utfordringer i livet.

Med 25 % moms på alternativ behandling får det store konsekvenser for min helse og livskvalitet. Det blir vanskelig for meg å fortsette med like mange behandlinger som tidligere. Jeg er selv psykoterapeut og blir dermed dobbelt rammet, jeg risikerer å miste klienter og inntekt, samtidig som jeg selv må betale mer når jeg går til behandling. Jeg støtter absolutt ikke forslaget om at vi brukere blir belastet med moms på alternative behandlinger.

KORT UTDRAG AV

HØRINGSUTTALELSEN

Høringsuttalelse fra Holistisk Forbund til Finansdepartementets i forbindelse med forslag om merverdiavgiftsplikt ved omsetning og formidling av alternativ behandling, Oslo 28. juli 2020.

*Se **www.holistisk-forbund.no** for hele uttalelsen!*

Fordi komplementære og alternative medisin (KAM) i all hovedsak har som siktemål å fremme menneskers helse, forebygge sykdom og lindre lidelse mener styret i Holistisk Forbund at en ikke bør gjøre slike behandlingsformer dyrere for samfunnets innbyggere ved at det legges på en merverdiavgift på slike tjenester. Vi er imot innføring av mva på komplementære og alternative behandlingsformer. I stedet bør en legge bedre til rette for samarbeid mellom KAM og det offentlige helsevesenet. Da vil en kunne lære av hverandre, gi hverandre faglige korreks, oppnå positive synergieffekter og unngå negative interaksjoner i de tilfellene der det er fare for det. Vi ber også regjeringen passe på at ikke andre statlige føringer blir svekket gjennom en innføring av merverdiavgift på KAM.

Når en gruppe mennesker selv opplever at en behandling virker for dem, og jobber for at behandlingsformen skal bli tilgjengelig for flere, er det arbeidet de gjør både en del av demokratiet, en del av den faglige korreksen til en gjeldende praksis for problemstillingene behandlingen har hjulpet for, og det er å være med på å utvikle et bærekraftig samfunn med hensyn til helse.

Bruken av KAM er med på å redusere behovet for helsepersonell, noe som vil være svært gunstig i årene framover. Årsaken til det er at alderssammensetningen i befolkningen er i ferd med å endres drastisk. Vi vet at det vil bli færre personer i arbeidsfør alder, og flere eldre, i tillegg til at flere barn og unge har psykososiale problemer nå enn før. Norge vil dermed ha for lite helsepersonell dersom helsetjenesten skal ivareta samme tilbud som vi har i dag.

For mange mennesker er det å utøve eller oppsøke komplementær og alternativ medisin en måte både å fremme sin egen personlige utvikling og fysiske og psykiske helse på. I tillegg kan det være en måte å forebygge generelt, eller forebygge forverring av sykdom, å få en ikke medikamentell smertelindring og å redusere stress på.

Det er et ensidig fokus på økonomi i høringsnotatet, og flere viktige perspektiver mangler.

Vi savner en kalkulert utregning på hvor stor arbeidsledighet som oppstår som konsekvens av et evt. vedtak om mva for KAM-terapeuter.

Dette vil slå negativt ut for den offentlige økonomien, ikke positivt, fordi kurativ behandling er dyrere og gir mer menneskelig lidelse enn hva helsefremming og forebygging gjør.

Vi forstår heller ikke hvorfor KAM-terapeuter blir blandet sammen med kosmetisk kirurgi og kosmetisk behandling.

Vi ber dere som skal jobbe med forslaget om mva på KAM-behandling om ikke å bidra til å innskrenke mangfoldet for livsutfoldelse, verken blant våre medlemmer eller andre som har nytte av KAM, ved å haste på med et forslag som ikke er skikkelig utredet og gjennomtenkt. Vi gjentar at den korte høringsfristen midt i sommerferien ikke var tillitsvekkende i så måte, og etterlyser godt politisk håndverk, varme hjerter og klokskap.

'Skolemedisinen' begrenser forbrukernes frie helsevalg

Tekst: Stephan Koll. Bilder: Stephan Koll, iStock Photo og arkivbilde

Jan Klyve (68) har i 30 år fulgt med på lovgivningen om og reguleringen av helseprodukter, særlig kosttilskudd. Han satt i en årrekke i styret i Fritt Helsevalg. Klyve mener at helsemyndighetene, i Norge og internasjonalt, i for stor grad styres av skolemedisinens og den farmasøytiske industriens tankegods. Dette reduserer nordmenns kjennskap til alternative produkter og tjenester, og muligheten til å kjøpe dem.

HAN MØTER MEG MED et fast håndtrykk, og sier samtidig at det får være måte på å slavisk følge myndighetenes anbefalinger. Og det skal vise seg i løpet av samtalen at den helskjeggede, blide mannen er en person som tør å tenke annerledes om diverse temaer, og som søker informasjon fra en rekke utradisjonelle kilder.

I mange år har han vært opptatt av å prøve ut ulike kosttilskudd fordi han forsto at hans egen kropp var det beste laboratorium. Han ville erfare alt direkte og personlig. FN har utarbeidet globale retningslinjer for alle typer matvarer, kosttilskudd og naturmedisinske produkter. Retningslinjene skal regulere standardisering og handel. Dette rammeverket kalles *Codex alimentarius*. Klyve har særlig vært opptatt av *Guidelines for vitamin and mineral food supplements*.

Forbrukerkamp i Canada og Norge

– Jeg bodde i Canada da jeg på midten av 1990-tallet fikk nyss om hva Codex alimentarius holdt på med angående vitamin- og mineraltilskudd. I utgangspunktet var det altså en handelsstandard. Men jeg skjønte raskt at det lå en annen hensikt bak, nemlig å skape globale restriksjoner for kosttilskudd. Den gangen gjaldt det primært for produkter med doser langt over det som regnes for normalt. I Codex-komiteene sitter en mengde lobbygrupper og fagorganisasjoner for mat, medisin og relaterte fagområder. De store kosttilskudds-organisasjonene, som «tilpasser» seg den politiske agendaen ut fra et forretningsperspektiv, er også med. Og hvem representerer forbrukerne? Ingen, bortsett fra National Health Federation i USA.

I Codex-komiteene regner man nok med at de nasjonale delegasjonene ivaretar forbrukernes interesser. Her i landet er det Mattilsynet som representerer oss nordmenn.

– Men Mattilsynet er jo knapt å regne som forbrukervennlig, insisterer mitt intervjuobjekt.

Da Jan Klyve kom hjem til Norge i 1998 hadde han forbrukerkampen under huden, og spurte seg selv: hvem ivaretar kampen her hjemme? Han kontaktet blant annet Fritt Helsevalg, og fikk vite at organisasjonen snart hadde årsmøte. Klyve møtte opp, og dro derfra som nyvalgt leder. Han satt i styret i en årrekke, inkludert fem år som leder.

EUs kosttilskudds-direktiv ennå ikke ferdig

Fritt Helsevalg var, og er, opptatt av at norske borgere skal ha mulighet til å velge hva slags behandling og terapi de ønsker, og av å ha et bredt tilbud om kosttilskudd og naturmidler. I Jan Klyves lederperiode var hovedfokuset på kosttilskudd, Codex alimentarius og EUs regelverk.

– I Europa har EU laget en lang rekke direktiver, forordninger og lover som så innarbeides i medlemslandenes lover og regelverk. Også i Norges. EU jobbet for å formulere sitt kosttilskuddsdirektiv slik at det senere kunne «slippes» rett ned i Codex-retningslinjene. Men det var stor motstand fra europeiske forbrukergrupper, og harde debatter om hvilke metoder man skulle bruke for å fastsette øvre og nedre grenser for lovlige doser. Uenigheten om hvilke former for vitaminer og mineraler som skulle få være med i direktivet var også betydelig. Deretter gikk det hele i stå, langt på vei, og direktivet er ennå ikke ferdig. Men i år har tyskerne satt fart i saken igjen. Hvordan det vil gå? Nei, det vet jeg ikke.

Mener du at hovedformålet med kosttilskuddsdirektivet er å beskytte legemiddelindustrien?

– Ja, jeg sier det så enkelt som det. Hensikten er helt klart å lage et nettverk av bestemmelser som langsomt kveler lovlig tilgang til effektive doser for forbrukerne. Det vil si doser som for eksempel styrker immunforsvaret eller støtter andre prosesser i kroppen. Og lovlig tilgang til kosttilskudds-produkter som man i dag må til Sverige, eller bestille via nettet, for å få tak i, tilføyer Klyve.

Han fortsetter med å snakke om andre bestemmelser som gjør det vanskelig for pasienter og øvrige brukere av alternative produkter.

– Og tilsvarende gjelder, for Norges og EUs del, relaterte direktiver og forordninger. Jeg kan nevne forskriften om helsepåstander og forskriften om tilsetning av vitaminer og mineraler i mat. Og legemiddeldirektivet. Og direktivet for tradisjonell medisin. Alle skaper de begrensninger for forbrukere som ønsker større ansvar for og innflytelse over sin egen helse.

Legemiddelfirmaenes enorme makt

Mitt intervjuobjekt blir ivrig. Plutselig utbryter han:

– Tror du at naturen har alt det vi trenger for å holde oss friske?

Det skulle ikke forundre meg.

– Tror du at syntetiske legemidler, mange av dem petroleumsbaserte, er bedre for kroppen enn naturlige ekstrakter?

– *Nei!*

– Den farmasøytiske industrien er enormt stor, tjener vanvittig mye og den får i praksis ljuge så mye den vil. Dessuten har den kompisene sine i alle de organisasjonene og komiteene som skulle ha passet på at den oppfører seg ordentlig. Når media omtaler ernærings- og naturmedisin er det – som du ikke kan ha unngått å observere – alltid negativt. Og ofte blank løgn.

Grunntanken, som reflekteres i Legemiddeldirektivet og det tilhørende norske lov- og regelverket er at alt som virker er definert som legemidler.

– At legemidlene virker vil si at de fjerner symptomer og har en lindrende, smertestillende eller ubehagsdempende effekt. Det naturlige, i alle former, får bare selges og brukes hvis det «ikke virker», og er således gitt langt lavere status.

Legemidler virker – men ikke helende

Et avgjørende poeng er at legemidler må ha en strengt vitenskapelig, dokumentert virkning, og farmasøytisk industri har jo penger i bøttevis til å produsere slik forskning, påpeker han.

– Men man kan ikke ta patent på naturmidler, noe som gjør det helt uinteressant å bruke penger på forskning. Da kan jo hvem som helst produsere naturmiddelet og stikke av med gevinsten. Og igjen, om effekt dokumenteres og hevdes i markedsføringen, faller produktet plutselig under definisjonen av legemiddel. Da er det – ifølge lovens definisjon – farmasiens domene, og produktet må gjennom den kostbare godkjennelsesprosesen som gjelder øvrige farmasøytiske medisiner. Og salg begrenses til apotekene.

Klyve mener at farmasøytisk medisin gjør stor skade, i og med at den stort sett er symptom-behandlende og ikke fokuserer på sykdommenes underliggende årsak(er).

– Dessuten er jo syntetiske molekyler fremmede for kroppen, og oppfattes nærmest som gift. Bare tenk på alle bivirkningene. Medisinen virker, men ikke helende. I siste instans er skolemedisin nærmest «disease management». Den takler sykdom, men helse må man skaffe seg sjøl!

Skolemedisinsk behandling vil ofte si å tilføre kroppen noe mer eller mindre giftig. I USA dør hundretusener av pasienter årlig på grunn av bivirkninger av legemidlene de tar.

Neste side:
Abraham Flexner (bildet) var redaktør for rapporten som bærer hans navn. Flexner-rapporten skapte grunnlaget for legemiddelindustriens og skolemedisinens dominans, først i USA og så over hele verden.

Mener du at farmasøytisk medisin kun *virker positivt som symptomdemper?*

– Ja. Paralgin og Paracetamol virker smertestillende. Men blir man frisk av lidelsene sine? Svaret er nei. For man tjener ikke penger på friske folk. Legemiddelindustrien bruker makten sin til å drive utstrakt lobbyvirksomhet overfor politikere og byråkrater, og samarbeider med legeforeninger. Legene er jo utdannet innen nettopp farmasøytisk konsensusmedisin. Denne dominerer media, og former i stor grad folks oppfatning. Noe som er høyst beleilig for legemiddelindustrien. Dens primære funksjon er jo å tjene penger så investorene får den avkastningen de forventer.

Databaser og journaler favoriserer skolemedisinen

Jan Klyve påpeker at det finnes mye god forskning på ernæringsmedisin, urtemedisin og alternative terapier. Men forskningen blir sjelden publisert i de store medisinske databasene som for eksempel MEDLINE (se: https://sml.snl.no/MEDLINE). Forskningsrapportene om alternative produkter krever større innsats fra forbrukeren for å bli funnet. Og de publiseres heller ikke i noen særlig grad i de store skolemedisinske journalene. Disse databasene og journalene er jo toneangivende innen medisinsk forskning. Og søker man på nettet, på et symptom eller en sykdom, kommer stort sett de skolemedisinske resultatene øverst.

– Ofte ser vi i media saker som «beviser» at ernæringsmedisin ikke virker. At det er bare tull å putte i seg vitaminer, mineraler og konsentrerte næringsstoffer. I slike studier ser man igjen og igjen at forskerne har brukt inadekvate doser. Eller de har valgt former av det virksomme stoffet som er blant de minst effektive, og som tarmen i liten grad tar opp. På denne måten får folk et feil bilde av hva de som forbrukere har til sin rådighet.

Behandling – ikke forebygging

Man kan undres over hvordan skolemedisinens mange forsvarere tenker. Er de kun opptatt av å hindre opplysning om og tilgang til det de kaller udokumenterte behandlingsformer og produkter, eller ligger det mye mer bak motstanden?

Rår det en barnepikementalitet hos et flertall av helsebyråkrater, forskere, leger, medier – og i Human-Etisk Forbund? Mangler de tiltro til at vi forbrukere er i stand til gjøre gode helsevalg for oss selv?

– Joda, barnepiken er der. Den autoritative «vi er eksperter og vet naturligvis bedre enn deg»-mentaliteten finnes. Og man treffer naturligvis den vennlige besserwisseren som ikke har tatt seg bryet med å sette seg inn i naturmedisin på en seriøs måte, og som kan utbryte: «Hadde det vært noe ved naturmedisinen så hadde vi lest om det i avisen!» Men mediene er styrt. Det vil si at de fores med en begrenset og dessuten negativ informasjon om alternativ behandling og naturpreparater. Dette foregår systematisk. Og både legevitenskapen og mediene er mest opptatt av behandling – ikke forebygging og helse. Behandling vil som regel innebære å tilføre kroppen noe mer eller mindre giftig: kvikksølv i tennene, fluor i drikkevannet, aluminium i deodoranter, piller og kapsler med bivirkninger, strålebehandling, cellegift og kirurgi, hevder Klyve energisk.

Kirurgi også?

– Ja, kirurgi har naturligvis sin plass i medisinen, tenk for eksempel på krisemedisin. Men ethvert inngrep er naturligvis traumatisk for kroppen. Så jeg spør: hvem tar seg av den påfølgende traumebehandling?

Farmasøytisk medisin tar ofte utgangspunkt i naturlige stoffer

Verdens helseorganisasjon (WHO) er sentral i bekjempelsen av Covid 19-viruset, men spiller også en betydelig rolle i generell sykdomskamp og i forbyggende arbeid.

WHO har i sin strategiplan for 2014–23 anbefalt sine medlemsland å benytte både tradisjonell og komplementær medisin i tillegg til skolemedisinen. Det er vel oppløftende?

– Joda, det er en grad av sann forståelse hos WHO, hos noen i hvert fall. Men kynisk som jeg er blitt, tenker jeg på dette som et publikumsstunt og tomme ord. Utøverne av den alternative medisinen får lov å drive på, enn så lenge, og med økende restriksjoner. Men jeg ser ikke at WHO aktivt støtter forskning på tradisjonell og naturbasert medisin.

Klyve synes denne holdningen er snodig. Kanskje så mye som 75% av all skolemedisin er nemlig basert på kunnskap om bestemte gunstige virkestoffer i planter – informasjon innhentet fra naturfolk og folkelig tradisjon. Basert på kunnskapen har farmasøytiske firmaer klart å fremstille de samme stoffene syntetisk i sine laboratorier.

Så bemerker han tørt at heller ikke EU er noen forkjemper for naturlig medisin.

– For eksempel definerer EU i sitt urtemedisin-direktiv tradisjonelle urtemedisinske produkter som «et medisinsk produkt som kun inneholder – som aktive ingredienser – en eller flere urtesubstanser, et eller flere urtepreparater, eller en kombinasjon av de to». Det låter jo bra. En såkalt forenklet godkjenningsprosess ble etablert. Der var det et grunnleggende krav var at varen hadde opparbeidet 12 års, tror jeg det var, dokumentert bruk innenfor EU. Slik utelukket man urtemedisinske produkter som har opparbeidet sin tradisjonelle bruk kun utenfor EU. Og det er naturligvis mange.

Rapporten som fikk verdensomfattende innvirkning.

I Norge tar et flertall av befolkningen skolemedisinen for gitt. Men hvor lenge har skolemedisinens dominans vart? Den startet i USA i 1910 med Flexner-rapporten. Rapporten var oppkalt etter komiteleder Abraham Flexner, og var et bestillingsverk fra de styrtrike familiene Carnegie og Rockefeller. De hadde oppdaget at man kunne lage syntetiske, medisinske produkter med utgangspunkt i petrokjemi, og innså at slike syntetiske legemidler ville utgjøre et gigantisk og lukrativt marked. Gjennom å gi «donasjoner» til mange læresteder som

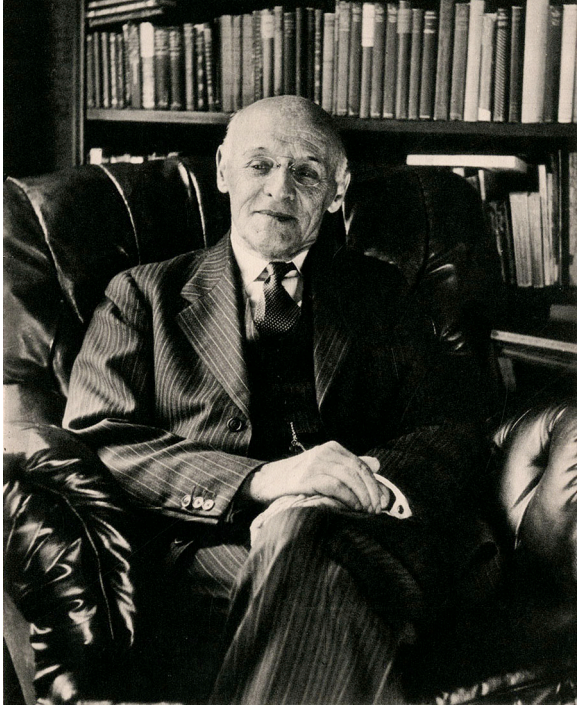

utdannet leger, fikk de etter hvert stor innflytelse over hva som skulle undervises der, understreker Jan Klyve.

– Dermed ble rasjonalitet og vitenskapelige prinsipper, som har sine klare begrensninger, de nye idealene for både utdanning av helsepersonell og selve den medisinske behandlingen. Utdanning innen homeopati, osteopati, urteterapi ble latterliggjort og presset ut av markedet. De tilhørende utdanningsinstitusjonene måtte stenge, plutselig var plutselig ikke lenger tillatt i USA.

Et konsensusmedisinsk «diktatur»

Universitetene ble i praksis styrt og tvunget til kun å undervise i skolemedisin. Legemiddelindustrien vokste frem, beskyttet av sin faktiske monopolsituasjon. Og det som ble den nye tankegangen om medisinsk behandling i USA har blitt toneangivende for resten av verden, ikke minst i lille Norge. I dag vet Kari og Ola mye om helse og ernæring. Men vi er nødt til å anerkjenne at medisinindustrien og de medisinske myndigheter definitivt ikke har fokus på vår helse. Som pasienter og forbrukere er vi langsomt blitt tvunget inn i et konsensusmedisinsk diktatur, spissformulerer Klyve.

Du er svært negativ til legemiddelindustrien og skolemedisinsk behandling. Hvordan ser du på fremtiden?

– Jeg mener vi er kommet så langt på «mørkets vei» som det er mulig. Verden er jo i endring rundt oss på alle kanter. Folk våkner opp og ser galskapen, og demonstrerer. Jurister og leger protester mot usakligheten i SARS-CoV2- tiltakene. De alternative nyhetskanalene vokser, mens de gamle forkastes. At den farmasøytiske dominansen vil smuldre bort i denne forandringsprosessen er jeg ikke i tvil om.

Åndelighet i ulike tradisjoner

Tekst: Trine Holter

Lørdag 24. oktober var det åpent møte om åndelighet på Torshov bibliotek i Oslo. Blant foredragsholderne var Holistisk Forbunds Stephan Koll, vår tidligere redaktør. Med seg hadde han representanter fra islam, kristendom og buddhisme. Det ble også en samtale rundt likheter og ulikheter ut fra et åndelig perspektiv.

Tidligere generalsekretær i Islamsk Råd, **Shoaib Sultan**, snakket om å rette blikket innover og finne Gud inne i seg selv. Og at spørsmålene vi stiller er viktigere enn svarene. Han opplyste at islam er en religion der man lærer om sammenhengen mellom det jordlige (materielle) og det åndelige i livet. Man har et ansvar for hverandre og verden. Shoaib opplever at fasten gir mer tilstedeværelse og takknemlighet, og påpekte viktigheten av nestekjærlighet.

Ani Könchog fra *Buddhistsamfuunnet Karma Tashi* praktiserer åndelighet gjennom meditasjon, sentrale bønner og øvelser for kroppen. Man skal leve i et bevisst nærvær med fokus på hjertet. Buddha betyr: 'Den som er våken'. Buddhismen praktiseres både som religion og livstro, eller begge deler. Man skal verne om hverandre og naturen. Buddhister tror på at: Alt er og ingenting er. Altet er eksistensen i sin helhet; og alt er i forandring.

Stephan Koll fra *Holistisk Forbund* forklarte at holismen befinner seg mellom humanetikken og religionene, men er ikke en religion. Man tror på Universet og tar ansvar for seg selv, andre mennesker og jordkloden. Aksept og åpenhet for det ukjente er vesentlig. Holisme som forklaringsmodell anvendes innen humaniora for å forstå helheten. Stephan praktiserer åndelighet bl.a. gjennom meditasjon og fysiske øvelser.

Notto Thelle fra *Teologisk fakultet UiO* fokuserte på barmhjertighet som kristent ideal. Vær til stede her og nå, hjelp andre mennesker og altet. Han uttrykte at Gud forstår alle språk (all åndelighet), og påpekte at man behøver ikke å være meningsfrender for å være åndsfrender; i åndelig slektskap er det plass for alle mennesker uavhengig av livstro og kulturer. Notto praktiserer åndelighet gjennom bønn og gjennom hjertet.

Alle fire var enig om at dette er forskjellige veier til samme mål: Det å bli et mer åndelig og helstøpt menneske. Alle fire hadde takknemlighet som ideal. Og kjærlighet til seg selv, andre mennesker og planeten. Flere la vekt på skaperverket, og det å være på plass i hjertet sitt. Alle hadde tro på altet – altet er skaperverket, og var enig i at fokus må være på menneskeverd, nestekjærlighet, naturen og jordkloden.

VERVEKAMPANJE / ØKT MEDLEMSTALL KAN REALISERE ET

LANDSDEKKENDE TILBUD
om holistisk konfirmasjon

Dette er et veldig viktig arbeid for oss, men dessverre kostbart. Ungdomstiden er tiden for undring og det å bli klar over egne verdier. Hvem er jeg – hva står jeg for – hva tror jeg på? Det er viktig at tilbudet ikke begrenser seg til enten kirkelig eller Human-Etisk konfirmasjon. Mange kan kjenne på at disse tilbudene ikke passer helt. Vi har en mer åpen og undrende måte å møte ungdommen på i forhold til hva en kan tenke og tro, og for mange vil Holistisk konfirmasjon føles riktigere.

Se side 23 – for informasjon om HoFs konfirmantkurs.

VERVEKAMPANJE

For hvert hovedmedlem får vi årlig et tilskudd fra staten som dekker driftskostnader. Å få flere medlemmer kan gjøre det MULIG Å TILBY KONFIRMASJON PÅ LANDSBASIS. Din innsats kan derfor gjøre en forskjell!

Vi opplever at stadig flere begynner å åpne opp for en åndelig side i sitt eget liv. Mange av disse hører hjemme hos oss, men vet kanskje ikke at vi finnes?

Er det andre i din egen husstand, i familien eller blant venner som du føler hører hjemme hos Holistisk Forbund – som du kan inspirere til å melde seg inn?

Inviter dem gjerne til å lese mer på vår nye hjemmeside **www.holistisk-forbund.no**

For at du skal bli registrert som verver, må de du har vervet oppgi telefonnummeret ditt når de registrerer seg som medlem. Det gjøres etter at de har logget inn med BankID.

Husk å fortelle at medlemskap er gratis fra 2021! (Mens støttemedlemmer fra neste år betaler 400 kr.)

Kampanjen starter nå – og avsluttes 15. april 2021. Vervepremiene vil bli mottatt i løpet av mai/juni.

Vi håper du vil bidra til at vi vokser videre.

Med vennlig hilsen
Kari Bansal, styreleder i Holistisk Forbund

VERV 1

☐ Få en **termokopp med HoFs logo og teksten «For åndelige fritenkere»**

☐ – *eller* gi **en gave til Hjelpekilden***, verdi 100 kr

VERV 3

☐ Få boken **Virkeligheten er større – et holistisk paradigme?**, av Dag Andersen, verdi 193 kr

☐ – *eller* gi **en gave til Hjelpekilden***, verdi: kr. 200

«Vår materialistiske epoke har startet sin dramatiske sluttfase der selve naturgrunnlaget den bygger på er i ferd med å bryte sammen. Frøene til det neste paradigmet er allerede sådd, men kan være vanskelige å få øye på, de kan virke små og ubetydelige i forhold til dramaet på overflaten. Desto viktigere er det av vi ser dem og dyrker dem frem. Boken skisserer konturene av det som synes å bli det neste paradigme.» (Fra forlagets omtale av boken)

VERV 5

☐ Få en **hengekøye fra Ticket to the Moon**

☐ – *eller* gi **en gave til Hjelpekilden***, verdi: kr. 500

Ticket To The Moon hengekøye er laget av slitesterkt fallskjermmateriale (silke-nylon). Det tilpasser seg kroppen din, er svært komfortabelt, med elastisitet og pusteevne. Hengekøyen gir en perfekt kroppsstøtte uten trykkpunkter. Krok i rustfritt stål følger med. Passer for avslapning, så vel som for overnattingsturer i skog og mark. I sekken tar den lite plass og veier kun en halv kilo.

Den som verver flest kan vente seg en liten overraskelse!

*Hjelpekilden Norge er en frivillig organisasjon som yter hjelp og støtte til mennesker i problematiske religiøse bruddprosesser og ved å gi informasjon om religiøse miljøer, integreringsspørsmål, psykisk helse, barns rettigheter; medlem av Frivillighet Norge og Rådet for psykisk helse; støttes av Extrastiftelsen og IMDi i samarbeid med Redd Barna.

Kollektive traumer

En ti dagers konferanse i september

Tekst: Patrik Swanstrøm. Bilder: iStock Photo

Primus motor bak konferansen er Thomas Hübl og organisasjonen Pocket Project. Organisasjonen ble dannet i 2016 og har til hensikt å rette opp fragmenteringen som finnes på individnivå, i fellesskap og samfunn gjennom å støtte opp om integrering av traumer i det kollektive fellesskapet og mellom generasjonene.

Faglig tyngde og bredde

For å være ærlig trodde jeg at konferansen ville være fylt av leger, psykologer og psykiatere med en klinisk tilnærming til temaet. Men jeg blir positivt overrasket av å oppdage at her var det kursholdere og innledere som på mange måter kan sies å tilhøre det «alternative området». Det er kanskje ikke så rart at traumer dreier seg om vanskelige psykologiske aspekter som ikke alltid lar seg beskrive og bearbeide ved hjelp av konvensjonelle terapiformer. Dette er en viktig innsikt. Her finnes alternative storheter: tenkere, terapeuter og åndelige utøvere som Charles Eisenstein, Gabor Mate, Valerie Kaur, Daniel J. Siegel, Otto Scharmer, David Whyte, Krishna Das og Ruth King. Samlingen utmerker seg ved en stor åpenhet og inkludering, to vesentlige forutsetninger om man skal arbeide med trauma.

Konferansen rommer hele 43 lange intervjuer med noen av verdens ledende eksperter på området. Intervjuer som prøver å gå i dybden på hva traumaer er og hva man kan gjøre for å bearbeide dem. I tillegg til forelesningene er det poesiopplesning og formidling av kultur, med bl.a. bandet Rising Appalachia (folk-soul). Her finnes alt som bør være tilstede under en fysisk konferanse. Hver dag har et tema, en kulturell opplevelse, og (nesten hver dag) en paneldebatt om det aktuelle temaet.

Fordobling i deltakerantallet

I 2019 deltok 57 000 på konferansen – i år passerer man 108 000 deltakere. Det er egentlig helt utrolig. Ingen av oss har vært på en konferanse med 100 000 deltakere. Og her en konferanse som preges av mennesker som arbeider og tenker på en alternativ måte. Imponerende!

Tilnærmingen er ulik: fra et psykologisk og terapeutisk ståsted, til at selve dialogen / inkludering, og det å «høre den andres stemme» er det bærende elementet.

Organisasjonen Pocket Projects mål er å:

- **Utdanne fagpersonell og frivillige** om den globale påvirkningen fra kollektive traumer og undervise i prosesser for healing gjennom foredrag, opplæring, konferanser og møter.
- Samarbeide med **School of Collective Trauma Integration** (lanseres i desember 2020) som skal utdanne profesjonelle terapeuter og foredragsholdere i å formidle verktøyet Kollektivt Traume Integrasjons Prosess (CTIP)
- Etablere **internasjonale fagfellesskap** som setter i gang ulike grupper basert på geografi og tematikk – ved å sette fokus på kollektive traumer som en del av bearbeidingsprosessen for ulike land og hendelser / katastrofer.
- Utvikle **prosjekter med samfunnsmessig gjennomslagskraft** som hjelper støtteapparater som håndterer traumer i kriser rundt om i verden.
- Bygg opp et **Kollektivt Traume Integrasjons Senter** – et dedikert initiativ for utforming og iverksetting av prosesser knyttet til traumebearbeiding i organisasjoner, selskaper og land via myndigheter og autoriteter.

Å løfte kollektive traumer

For meg er dette et litt annerledes konsept. Jeg har tenkt mye over den terapeutiske samtalen, og et dynamisk psykologisk samspill mellom terapeut og samtalepartner. Når man løfter det hele opp på et større og kollektivt nivå, høres dette mye vanskeligere ut. Hvordan behandler man traumer kollektivt? Finnes det redskaper for å gjøre dette? Kan man invitere store grupper av befolkningen til å være med i samhandlinger som letter eller forløser traumer?

Tenker jeg etter, har jeg mange ganger vært med på meditasjoner hvor det handler om å sende energi til steder som trenger det. Meditasjoner arrangeres globalt for å hjelpe menneskeheten eller spesielle grupper til å komme seg videre; at man kan påvirke flere med gode intensjoner. Mange av foredragsholderne har en åpen holdning til dette. Det bunner til dels i forståelsen av at mennesket og menneskets bevissthet er i kontakt med mange flere. Altså en holistisk forståelse. Delene påvirker helheten, helheten påvirker delen. Det å utføre et frigjøringsarbeid på en person påvirker flere. Vi er avhengig av hverandre, og alt påvirker alt.

Dette er en befriende tanke: Vi kan ved hjelp av gode intensjoner være med på å løfte andre. Det er vakre holistiske tanker om et fellesskap som sprer sitt budskap av lys og glede. Selvfølgelig må det en stor porsjon med forståelse, innsikt, og aktiv lytting til for å få dette til. Men tanken på at den individuelle sesjonen er med på å påvirke andre, er en god tanke. Og ja, jeg tror faktisk at traumer kan lette sitt grep om ens sinn ved hjelp av at noen i min nærhet tenker og fokuserer på at dette skal gå. Følelsen eller blokkeringen, traumet kan begynne å slippe taket sakte men sikkert.

Denne innsikten er viktig i tiden vi lever i, med korona og hvor flere og flere mister håp og mening i sine liv. Det å ha gode verktøy til å bearbeide, og mildne disse tendensene kan ha alt å si, ikke bare for ens eget velbe-

finnende men også for at alle rundt en skal kunne ha et godt og meningsfullt liv. Jeg ser allerede frem til å delta på Traumekonferansen i 2021!

Å dele det vanskelige

'Traume' er et begrep de fleste av oss ikke benytter oss av til daglig, og kan være litt vanskelig å beskrive og å snakke om. Thomas Hübl beskriver det som at man opplever en følelse som nesten er for mye å ta inn. Systemet får på en måte en «overload», man klarer ikke å prosessere det som skjer. Dette er nok en god beskrivelse på hva som skjer når et traume inntreffer. Det at man selv ikke har hatt anledning til å bearbeide det som skjedde, gjør at det også blir vanskelig å snakke om. I en diskusjon med sjelesørger Sharon Salzburg, nevner hun at mennesker på kurs og samlinger forestiller seg at dette ikke er noe de kan snakke om hjemme; at det er en hel del tabuer knyttet til det å diskutere vanskelige temaer i livene våre. Noe som forteller mye om åpenheten vi har (eller ikke har), også overfor de som står oss nærmest.

Sharon Salzburg kommer inn på at det allerede før koronakrisen fantes en ensomhetsepidemi. Det vil si, at mange mennesker opplevde ensomhet, og at det var vanskelig å snakke om følelsene sine med andre. Hvordan dette har utviklet seg de siste åtte månedene kan vi jo bare forestille oss. Traumekonferansen er et sted hvor vanskelige følelser blir tatt opp. Hvor man prøver å dykke ned i det vi vanligvis ikke helt tør å ta opp eller sette ord på. Befrielsen i å oppleve at en hel konferanse dreier seg om dette kan ikke overvurderes: det er flott! Det er veldig få arenaer hvor man går i dybden på hva vi opplever akkurat nå, og ikke minst hvordan vi behandler og forholder oss til slike følelser som kommer opp.

Her snakker man også om kollektiv mindfullness. Hva dette er vet jeg rett og slett ikke. Men det er unektelig spennende at så mange tradisjoner forholder seg til mindfullness; både buddhister, nyåndelige, kristne, hinduer m.fl. inkluderer denne måten å forholde seg til virkeligheten i sin tradisjon. Kanskje det derfor også lar seg gjøre å begynne å snakke om en kollektiv mindfullness.

Å skifte fra en kultur av individualisme til en kultur av relasjoner

Terapeut og psykolog Terry Real snakker om hvordan vi alle er en del av et nettverk av relasjoner. Terry har arbeidet mye med menn som er avskjermet eller distansert fra sine følelser, sin sårbarhet, sine begjær, og sin evne til å sette ord på alt dette. Det er viktig å arbeide med at følelsen av distanse omgjøres til noe som ligner på en forbindelse / relasjon. Det handler om å ha gode forbindelser til seg selv, til sine følelser, til jorden, til sin ånd.

Terry mener at det har vært særlig to tendenser i vårt samfunn som har gjort det vanskelig for menn å oppleve denne typen forbindelser. Den ene er individualismen, at alt dreier seg om meg, meg og meg. Den andre faktoren er patriarkalske tendenser i vårt samfunn, og forestillinger om at gutter og jenter skal være på bestemte måter. Han mener at desennier av feminisme har ledet frem til at kvinner i dag opplever at de kan gjøre og bli hva de vil. Mens menn fortsatt er nødt til å forholde seg til ulike og ofte motstridene oppfatning av hva maskulinitet er, og hvordan man bør være. I en verden hvor man fremdeles setter stor pris på individualisme, og det å «vise seg frem», er det vanskelig for menn å praktisere sine relasjonssider. Det trenger vi å få til, for å virkelig forandre verden og forholdet mellom mann og kvinne.

Problemet med et tradisjonelt syn på maskulinitet har kanskje vært at mannen ofte har tatt ansvar for en for liten del av livet.

Det hadde vært fint hvis samfunnsutviklingen kunne lede frem til en verden hvor både kvinner og menn kan oppleve å være '*empowered*', dvs. å stå i sin egen kraft. Hvor like rettigheter og muligheter er åpent for alle. Et viktig aspekt for å få dette til, er at man går fra å være gutt til å bli mann. Gutten spør gjerne: «Hva kan jeg få ut av livet», «hva er det livet tilbyr meg»? Mens en mann spør: «Hva er det som forventes av meg i dette øyeblikk». Denne transformasjon handler mye om å innse sine forbindelser i livet. Å innse at forbindelsene som finnes er verdifulle, og at jeg som mann kan bidra til å opprettholde dem. På en måte er dette en overgang fra «jeg vil ha», til en opplevelse og følelse av «å ta ansvar». Problemet med et tradisjonelt syn på maskulinitet har kanskje vært at mannen ofte har tatt ansvar for en for liten del av livet. Mannen har deretter forsvart dette som «sitt» domene, det han skal passe på. Terry Reals fokus i sitt arbeide med menn er å få dem til å innse at de har flere forbindelser og at alle disse forbindelsene er viktige.

Hustavle

ROPET FRA EN SÅRET JORD

Menneske, du som har kunnskap om godt og ondt:
Livet er truet, ta ditt ansvar!

OPPDAG HELHETEN

Jorden er en vev uten sømmer
som ingen har rett til å rive i stykker.

SANS HELLIGHETEN

En hellig duft over alt som er til.
Livet skal verdsettes, vernes og elskes.

GLED DEG OVER SKJØNNHETEN

Skaperverket eier sin egen rikdom.
Ingen ting er bare råvarer.
Jordens gaver skal forvaltes med hengivenhet og takk.

DYRK SAMMENHENGEN

Ditt liv er innfelt i jordens liv.
Alt er gitt deg til låns.
Alt skal du overlate til dem som følger etter.

KJEMP FOR RETTFERDIGHETEN

Moder jord har nok til alles behov,
men ikke til alles grådighet.
Misforholdet mellom fattig og rik
er forakt for menneskeverdet.

LEV I FORSONINGEN

Menneske, du som har makt til å ødelegge jordens vev:
Du er kalt til et liv i forsoning!

Av Finn Wagle og Eyvind Skeie

Ritualledерkurs

– erfaringer fra gravferdskurset

Tekst: Patrik Swanstrøm. Foto: iStock Photo

Gravferd er en stor og spennende oppgave. Stadig flere mennesker ønsker å ha en viss innflytelse over hvordan deres gravferd skal bli. Holistisk Forbund håper at vi skal kunne legge til rette for at medlemmer skal få gravferden sin slik de ønsker. Erfaringen og kompetansen på dette området vokser frem sakte men sikkert.

Holistisk Forbund har det siste året satset på å utvikle sine ritualer og sin ritualleder-opplæring. Det er nedsatt en gruppe som skal arbeide videre med dette. Tittin Foss Haneborg, Aase-Hilde Brekke, Tor Aleksandersen og Patrik Swanstrøm er kvartetten som de siste ti måneder har arbeidet med å kvalitetssikre ritualleder-opplæringen.

Dette arbeidet har ledet til at vi har valgt å satse på todagerskurs, i stedet for ett, hver vår og høst. En viktig del av opplæringen er at ritualledere lærer fra hverandre. Når kurstiden utvides med en ekstra dag får deltakerne anledning til å sosialisere og utbytte erfaringer seg imellom. Det blir selvfølgelig flere aspekter som også blir vektlagt når vi går fra 7 til 14 timers opplæring. Blant annet har dette med fremføring blitt en viktig del av det å være ritualleder, da denne typen verv i stor grad handler om å snakke i forsamlinger.

Forbundet gjennomførte et vellykket todagers seminar første helgen i mars, hovedtemer var navnefest og vielse. Erfaringen var at samholdet ble styrket på en god måte blant kursdeltakerne, og de utrykte et sterkt ønske om å kunne delta på neste kurs. Så kom korona! Ritualledergruppen var nødt til å tenke litt annerledes i forhold til kursene. Vi besluttet oss for at høstkurset skulle dreie seg om gravferd, et Zoomkurs på syv timer.

Stor interesse

Vi annonserer våre kurs primært på Facebook, men har likevel klart å skape interesse for ritualledеropplæringen vår. Tre nye meldte raskt sin interesse, og dagen før kursstart meldte ytterligere to seg på. Holistisk Forbund har valgt å ha blandede grupper, derfor bestod denne gruppen av erfarne ritualledere, de som hadde gått et kurs og de som er helt nye. Tanken er at man lærer av hverandre.

God gruppedynamikk

For meg personlig var det en utfordring å skulle arrangere alt dette på Zoom, et seminar på syv timer. Kom folk til å holde ut så lenge? Ville deltakerne klare å snakke sammen? Og fremfor alt lurte jeg på om det tekniske kom til å fungere. Det siste skulle det vise seg ikke helt å holde mål da jeg hadde klart å sende ut en link med feil dato (!). Raskt måtte jeg opprette et nytt møte på Zoom, de aller fleste kom seg inn og var tilstede under hele kurset.

Det er viktig i et ritualledеrkurs å kunne skape en god gruppedynamikk. Det handler om å skape en følelse av at alle er trygge nok til å komme med innspill og være en del av gruppen. Derfor var det viktig at alle fikk presentere seg først, slik at 11 deltakere og fire kursholdere kunne bli kjent med hverandre. Så vi brukte god tid på dette, og det var fantastisk å bli kjent med en så sammensatt gruppe. En av deltakerne ønsket rett og slett å arbeide profesjonelt med gravferder. Blant de andre studerte en psykologi på Universitetet; en drev på med egne ritualer ved livets overganger, og en var healer. Ulike mennesker fra ulike steder i landet som alle ønsket å fordype seg i noe av det aller vanskeligste som finnes; døden og det som følges etterpå, begravelse.

Alle har erfaringer

Alle har erfaringer med mennesker som dør i ens nærhet. Og alle som var tilstede på kurset delte åpent sine erfaringer. Det var egentlig ganske sterkt at en gruppe som akkurat har lært hverandre å kjenne turte å dele erfaringer og opplevelser som er store og eksistensielle for mange av oss. Kursdeltakerne åpnet seg opp og delte rundt det de hadde opplevd. Dette er viktig for større forståelse – både for døden, for gravferd, samt for hvordan vi reagerer og kan finne løsninger på hvordan ting i blant kan gjøres litt annerledes. En av kursdeltakerne hadde t.o.m. arrangert hele begravelsesseremonien. Vi har alle gjort oss gode og dårlige erfaringer i forhold til gravferd. Det er viktig for Holistisk Forbund at vi ivaretar det som er gode erfaringer slik at vi kan tilby begravelser som er holistiske og som føles ekte.

Likheter og ulikheter

Kursholderne holdt ulike innlegg i forhold til begravelse og gravferd. Aase Hilde Brekke presenterte gravferdstradisjoner fra forskjellige kulturer, tradisjoner og religioner og formildet tanker om døden "fra øst, vest, sør og nord"; fra jødedommen, kristendommen, islam, buddhismen og hinduismen. Enkelte handlinger gjentar seg fra tradisjon til tradisjon, men det er også mye som skiller.

Etter innlegget deltok flere i en diskusjon rundt dette med kremasjon. I land hvor det er lite fysisk plass, er kremasjon blitt meget vanlig. I Norge finnes det også en trend med kremasjon i byene, men det er også mange som velger å bli gravlagt på kirkegården.

Innen holismen er vi opptatt av helheten og kretsløp Vi vil også gjerne være bærekraftige i vårt livssyn. Det å føre kroppen tilbake til jorden kan være med på å vise til dette kretsløpet: «Av jord er du kommet, til jord skal du atter bli». Natur – menneske – jord. Liv og nytt liv, er en viktige tankegang. Vi har dog ingen klare formeninger om hva som er riktig for alle.

Tittin Foss Haneborg formidlet innsikter om hva det innebærer å være ritualleder. Vi har etiske retningslinjer for hva som skal til for å forvalte tilliten fra forbundet. Tittin snakket om egne erfaringer, samt om det som forventes av en ritualleder. Ritualet gravferd er ekstra krevende for en ritualleder da det her er snakk om en begrenset tidsperiode, som gjerne dreier seg om 10–14 dager fra man får oppdraget til gravferden skal gjennomføres. Det kan være krevende å forholde seg til sørgende pårørende, og å skrive en god minnetale som beskriver livet til den som har gått bort.

Takket være en stor oppslutning på dette kurset, samt interessen for begravelse, ser det ut til at vi kan bygge opp en gruppe med ritualledere med interesse for å gjennomføre begravelser.

Tor Aleksandersen er den som har gjennomført de fleste av Holistisk Forbunds begravelser. Han har gjennom ti år gjort seg mange erfaringer om hva som er viktig i forhold til det å møte pårørende, og i forhold til å det å lage en god minnetale. Han formidlet sine erfaringer til oss alle sammen. Han har også laget en avslutning av ritualet som er helt i Holistisk Forbunds ånd. Det ble felt noen tårer da han leste det siste diktet i sitt innlegg.

BOKANMELDELSE:

***BELIEF WITHOUT BORDERS: INSIDE THE MINDS OF THE SPIRITUAL BUT NOT RELIGIOUS*, AV LINDA A. MERCANDENTE (2014)**

De åndelige uten religiøs tilknytning

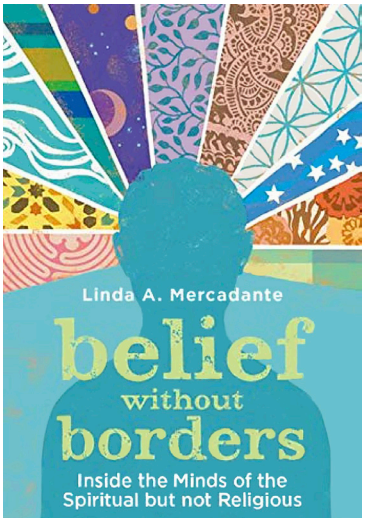

Tekst: Patrik Swanstrøm. Foto: forlaget

I Norge kalles denne gruppen gjerne for nyåndelige, eller «New Age-ere». I USA har man hatt «nyreligiøse» mye lenger. Bokens forfatter, Linda Mercandente, var lenge en av dem. Og vet derfor hva hun snakker om. Selv om hun nå er kristen 'minister' har hennes forståelse for det å være «en søker» ikke forlatt henne. Det har vært gjort lite forskning på feltet til tross for at det er et stort fenomen i USA, og utviklingen har gått meget rask, fra 2% «nones» uten religion (1950-tallet) – mens det nå har steget til 20%.

Mercandente synes det er viktig at denne store gruppen i USA får en stemme, og at det blir gjort forskning på hvem disse menneskene er og hva de står for. Hennes undersøkelser strekker seg utover i tid og over hele det amerikanske kontinentet.

Hun har intervjuet aldersgruppene som er vesentlige for prosjektet, inndelt i *The Greatest Genereation* (f. 1901–1924), *The Silent Generation* (f. 1925–1945), *The Baby boomers* (f. 1946–1964), *Gen X* (f. 1965–1981), og til slutt *Millenials* (f. etter 1981). Hun beskriver gruppenes særtrekk. Flest intervjuer har hun hatt med The Baby boomers og The Silent Generation. Den yngste av gruppene, The Millenials, virker ikke å vise samme interesse for religion som tidligere. De velger helt naturlig å være tilknyttet en religion, eller ikke, og å tro på akkurat det de selv ønsker.

Mercandente har funnet enkelte fellestrekk ved intervjuobjektene, i forhold til hvorfor noen har tatt et valg om å forlate sin religion.

• Den første årsaken er en livskrise, som kan bidra til at en person blir oppmerksom på sin egen åndelige kjerne, og for noen for den aller første gangen.

• Det andre er det å eksperimentere. Mange snakker om hva «som føles riktig».

• Den tredje gruppen som skifter religion, utmerker seg av at det ikke varer. Det hele dreier seg om en «fase».

• For den fjerde gruppen dreier det seg om trosbegreper. Uenigheter i forhold til trosbegreper gjør at man velger å «bevege seg videre».

• Den femte gruppen dreier seg om ære og redelighet. For å kunne opprettholde sin opplevelse av autensitet og integritet, var de nødt til å bevege seg videre. En av de viktigste årsakene til å forlate en gruppering eller tro, var at de enda ikke helt hadde «skjønt det».

Et resultat av hippiebevegelsen

USA var førende i den åndelige eksperimenteringen, som fulgte etter hippiebevegelsen på 1960-tallet. Interessen for yoga, meditasjon og østlige former for religionsutøvelse ble importert, og tilpasset den vestlige måten å leve på.

I tillegg til det store opprøret mot foreldregenerasjonens verdier, hvor alle former for autoriteter og gitte sannheter ble utfordret, finner Mercandente to andre faktorer som har ledet frem til at åndelige uten religiøs tilhørighet har fått så mange tilhengere i USA; amerikanske verdier. Det handler om muligheten til å fatte egne valg, å kunne «shoppe» ulike former for åndeli-

ge uttrykk og tradisjoner, og det å styre over sitt eget liv. Med andre ord en amerikansk grunnverdi – «jeg bestemmer selv». Du realiserer deg selv gjennom å bestemme over eget liv.

Det at man på 1980 og 90-tallet begynte å bli påvirket av poststrukturalisme og postmodernisme, er den andre vesentlige faktoren som Mercandente viser til.

Hun tar også opp Det protestantiske prinsipp som en forklaringsmodell. Prinsippet dreier seg om at enhver har en frihet og en plikt til å stadig reformere både tro og praksis. De nyåndelige ser ut til å ta dette prinsippet alvorlig, og beveger seg raskt fra en retning til en annen. En av de viktigste gruppene kalles «søkere». Dette dreier seg om mennesker som gjerne vil finne frem til «sannheten». Noen har en forestilling av hva denne sannheten kan være for noe, for andre dreier det seg primært om å skape en følelse av harmoni i eget liv, om å finne en ro, og om å kvitte seg med begrensede forestillinger i eget sinn.

Gud som ikke-personlig kraft

Den ene siden ved de nyåndeliges tro hun problematiser, er dette med en personlig Gud, og hvorvidt Gud er en makt – en kraft – som kan gripe inn i verden. De ser på Gud som en ikke-personlig kraft som ikke nødvendigvis griper inn i historiens løp. De ser ikke på Gud som en individuelt, utviklet form for bevissthet. Istedenfor trenger Gud menneskene for å oppleve, å føle, eller for å bli bevisst.

Fellesskap: det å ta et sosialt ansvar

Sosialt ansvar. Mercandente undersøker hvorvidt de befinner seg i et fellesskap, om de klarer å eksistere i det over tid, og hvorvidt de har et ønske om å tilhøre et fellesskap. Dette er et vesentlig punkt som hun problematiserer på en god måte. Nyåndelige er blitt beskyldt for å ha en egoistisk holdning til virkeligheten. Dette er noe som forskerne Paul Heelas og Hanegraaf har poengtert og påvist.

Hun er alvorlig bekymret for denne tendensen til ikke å ha en aktiv sosial rolle i samfunnet. På slutten av boken problematiserer hun dette ytterligere:

«De nyreligiøses frihet til å kunne låne teknikker og innhold fra en rekke religioner betyr at det sosiale aspektet kan forlates til fordel for individuelle behov. Faktisk så oppleves mange av disse intervjuobjektene å være mindre opptatt av den moralske tilstand i landet, mindre optimistisk rundt fremtiden, mer usikre eller til og med oppgitte over egen evne til å gjøre en forskjell, ute av stand til eller svært forsiktige med å felle dom over egen eller andres moral, og derfor mindre aktive i nærmiljøet enn de tradisjonelt religiøse.»

Mercandente påpeker at vi er nødt til å verdsette vår felles menneskelighet og finne et felles ståsted hvor vi kan hele vårt samfunn. Hun tenker seg at religioner har muligheten til å være selvkritiske. At det er viktig for en religion å forsøke å forstå hva som skjer i samfunnet og tilpasse seg det. Hun siterer Diana Eck: «Religion kan ikke ses som stener som passerer fra hånd til hånd gjennom århundrene. De er dynamiske bevegelser, mer som elver – flytende, rasende, kreative, avgrensende, sammenvevende».

Kan religioner lære fra de nyåndelige?

Forskere innen relgionsvitenskap og teologi har de siste 10–20 årene prøvd å forstå dette med sekularisering, dvs. at stadig flere velger å ikke ha en instituasjonalisert form for tro. Forskning på grupper uten religiøs tilknytning har derfor blitt vanligere. Man prøver å finne ut av hvorfor folk «forlater» religionen.

Mercandente tenker at uansett hvorvidt religioner lærer av nyåndelige, eller ikke, så vil religionene komme til å ha problemer. Ulikt andre religionshistorikere eller teologiske forskere avslutter hun boken med å gi råd til både kirken og andre religioner. Hun anerkjenner at den type tro og den typen søken som nyåndelige er ute etter, kan lede til problemer. Hun tenker seg i første omgang at disse problemene har å gjøre med at de ikke nødvendigvis velger å ta et sosialt ansvar. Den individuelle reisen, og den individuelle søken er det viktigste for dem.

Jeg er på en måte enig i måten hun beskriver dette. Samtidig tenker jeg at dette er en form for problematikk som berører hele det postindustrielle samfunnet. Hvem det er som kan ses på som ansvarlig for det å ta et sosialt ansvar, eller å oppfordre til å ta et sosialt ansvar, er ikke et enkelt spørsmål å gi svar på.

For Mercandente virker det som om religionene bør ha en vesentlig del av dette ansvaret. Hun mener også at lengselen som de nyåndelige gir uttrykk for, står for noe vesentlig:

«Det er også en ubalanse ved kirkenes teologiske formidling. Det å forvandle en kristenhet til å kunne henvende seg til de nyåndelige, vil kreve mye teologisk anstrengelse.»

Åndelige 'fortellinger'

Tekst: Marianne Bøen. illustrasjoner: forlagene

Med den spesielle tiden vi lever i kan det passe bra med noen boktips! Det finnes kanskje flere millioner «alternativbøker» (faktabøker) der ute. Utvalget er derfor redusert til romaner, biografier, 'åndelige reiser' og lignende. Forslagene er fordelt på ulike retninger. Noen bøker er litt *light reading*, mens andre titler nok har en mer alvorlig tilnærming. Hva hver enkelt opplever som et åndelig tema eller bok vil nok også variere; for noen bøker er dette aspektet ganske så uttalt, mens andre ganger ligger det mer mellom linjene. Og, listen er selvsagt "ufullstendig".

Romaner og prosa

Utvalget inneholder alt fra Nobelpris-vinnende forfattere til populære serier innen genren fantasy. Enkelte av titlene er dessuten grenseoverskridende – en miks av skjønnlitteratur og fagbok. *De fleste av forfatterne har mange interessante titler* i bibliografien sin, men her er det ikke rom for å nevne flere. I tilfeldig rekkefølge:

- Siddhartha *av* **Herman Hesse**
- Quest of the Sparrows *av* **Kartik Sharma** og **Ravi Nirmal Sharma**
- Propinquity *av* **John Macgregor**
- Veien til Watership *av* **Richard Adams**
- Liv etter liv *av* **Kate Atkinson**
- Alle min kjære *av* **Alice Sebold**
- Alkymisten *av* **Paulo Coelho**
- Måken Jonathan *av* **Richard Bach**
- Profeten *av* **Kahil Gibran**
- The Oversoul Seven Trilogy *av* **Jane Roberts**
- Shikasta og The Making of the Representative for Planet 8 av **Doris Lessing** (*fra Canopus in Argos-serien, til sammen fem bøker, også utgitt på Gyldendal 1979–1983.*)
- Innvielse *av* **Elisabeth Haich**
- Tomorrow *av* **Damian Dibben**
- Du finner meg i fjellene *og* Lille Tre *av* **Forrest Carter**
- Orlando *av* **Virginia Woolf**
- Nattens sirkus *av* **Erin Morgenstern**
- Hundre års ensomhet *av* **Gabriel García Márquez**
- Up a Tree *av* **Jane Burns**
- Avalon-serien *av* **Marion Zimmer Bradley**
- Tegn til kjærlighet *av* **Jan Kjærstad**
- The Famished Road-trilogien (Den omättliga vägen, bok 1, på svensk) *av* **Ben Okri**
- Midnattsbarn *av* **Salman Rushdie**
- The Hummingbird's Daughter *av* **Luis Alberto Urrea**
- Snøbarnet *av* **Eowyn Ivey**
- Kongedreperkrønikeren *av* **Patrick Rothfuss**
- Mistborn-serien (finnes også på svensk) av **Brandon Sanderson**
- Jonathan Strange og herr Norrell *av* **Susanna Clarke**
- Kalla bergets poesi: Han-Shans liv och dikter *(*The Collected Songs of Cold Mountain*) av* **Han Shan** (aka **Cold Mountain**) *En klassiker innen Zen-Taoist poesi.*
- Havboka *av* **Morten A. Strøksnes**
- Bienes historie *av* **Maja Lunde**
- Solen, min far *av* **Nils-Aslak Valkeapää** (dikt)
- *Forfatterskapet til* **Clarice Lispector, Isabelle Allende, Paul Auster, J.R.R Tolkien, Marianne Frederiksson,** *og mange flere...*

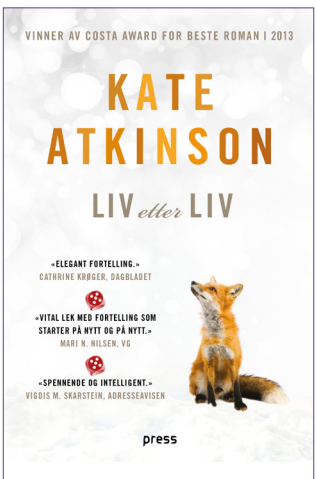

Biografier og 'åndelige reiser'

- Pilgrim at Tinker Creek *av* **Annie Dillard**
- Mitt liv med åndene *av* **Marion Dampier-Jeans**
- Initiation: A Woman's Journey into the Heart of the Andes (Inkainnvielsen, utsolgt) *av* **Elizabeth B Jenkins**
- Engle i mit hår (Angels in My Hair) *av* **Lorna Byrne**
- Out on a Limb av **Shirley Maclaine**
- If I Can Forgive, So Can You *av* **Denise Linn**
- Walden – Livet i kogene *av* **Henry David Thoreau**
- The Teachings of Don Juan *av* **Carlos Castaneda**
- The Afterlife of Billy Fingers (også: da.) *av* **Annie Kagan**
- Den niende innsikt *av* **James Redfield**
- The Longest Distance *av* **David Scott**
- En Yogis selvbiografi av **Paramahansa Yogananda**
- Den fredlige krigarens heliga resa (Way of the Peaceful Warrior) *av* **Dan Millman**
- The Jazz Master *av* **Devashish**
- Min livsvei / R S Autobiography *av* **Rudolf Steiner**
- Marcello Haugen *av* **Øistein Parmann**
- Anna Elisabeth Westerlund *av* **Bente Gullveig Alver**
- Jung the Mystic *av* **Gary Lachman**
- Swedenborg : An introductio to... *av* **Gary Lachman**
- Rudolf Steiner – an introduction... *av* **Gary Lachman**
- The secret teachers of the western world *av* **G. Lachman**
- Madame Blavatsky: The mother of... *av* **Gary Lachman**
- Fearless in Tibet *av* **Matteo Pistono**
- In the shadow of the Buddha *av* **Matteo Pistono**
- Hilma af Klint: Konsten att se det osynliga *av* **Kurt Almqvist, m.flere**
- Why this World. A Biography of Clarice Lispector *av* **Benjamin Moser**
- Into the Magic Shop (*også: sv./da.*) *av* **James R. Doty**
- En självbiografi (Autobiography) *av* **Alice A. Bailey**
- Zen og kunsten å vedlikeholde en motorsykkel *av* **Robert M Pirsig**
- Soul Dog: A Journey into Spiritual Life of Animals *av* **Elena Mannes**

Filosofiske, idèhistoriske og mytologiske betraktninger

- Mythos – Greek Myths retold (*også: sv.*) *av* **Stephen Fry**
- The caretakers of the Kosmos *av* **Gary Lachman**
- Till We have Faces *av* **C. S. Lewis**
- Symposion – Drikkegildet i Athen *av* **Platon**
- Nine Nights with the Taoist Master *av* **Waysun Liao**
- Isis Unveiled *av* **Helena Blavatski**
- Meditations on the Tarot: A Journey into Christian Hermeticism *av* **Valentin Tomberg** (*finnes på Amazon*)
- Lives of the Stoics: The Art of Living from Zeno to Marcus Aurelius *av* **Ryan Holiday**
- Alchemy & Mysticism (*illustrert*) *av* **Alexander Roob**
- The Biology of Belief (*updated version; også på sv.*) *av* **Bruce H. Lipton**
- *V*eien – kinesiske filosofer og læren om et godt liv *av* **Michael Puett**
- Introduction to Classical Chinese Philosophy *av* **Bryan W. Van Norden**
- Braiding Sweetgrass: Indigenous Wisdom, Scientific Knowledge, and the Teachings of Plants *av* **Robin Wall Kimmerer**
- Trærnes hemmelige liv (*flere utgaver på norsk*) *av* **Peter Wohlleben**

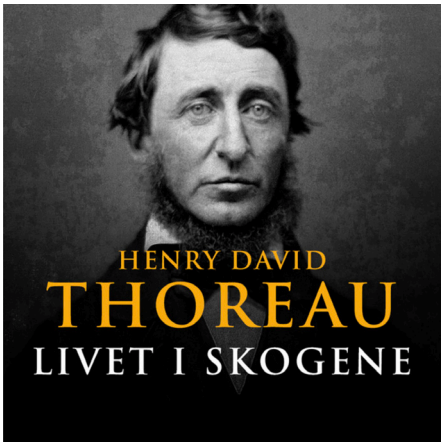

Mange av titlene finnes også som e-bøker eller lydbøker, som her: lydboken av *Walden*. Norske forlag har ulike løsninger; internasjonalt har du f.eks. Audible, med et veldig stort bibliotek (du kan velge mellom britisk og amerikansk medlemsskap), og Amazon tilbyr «Kindle», dvs. e-bøker av millionvis av titler.

For barn (og voksne):

- Harry Pottter-bøkene og Narnia-serien
- Den Lille Prinsen av Antoine de Saint-Exupéry
- Den mørke materien-trilogien / His Dark Materials-trilogien av Philip Pullmann (forfatteren er interessant nok en ateist)
- Trollmannen fra Oz av L. Frank Baum
- Historien om Pi av Yann Martel
- Brødrene Løvehjerte av Astrid Lindgren
- Agnes Cecilia – en selsom historie av Maria Gripe
- Den uendelige historie av Michael Ende

Lørdag 24. april

– hold av datoen til landsmøtet 2021.

Frist for innsending av saker er 24.02.2021. Informasjon om landsmøtet og alle sakspapirer blir lagt ut på hjemmesiden. De som vil ha sakspapirer tilsendt i posten kan ta kontakt med forbundskontor.»

HOLISTISK FORBUND **DELTAR I SAMFUNNSDEBATTEN**:

Holistisk Forbunds høringsuttalelse til NOU 2020: 7, Verdier og ansvar – Det etiske rammeverket for Statens pensjonsfond Utland (utdrag)

Holistisk Forbund mener det er behov for en etisk fornyelse og utvikling på flere nivåer i samfunnet.

Holistisk Forbund ønsker å skape muligheter for at forståelsen av alle tings helhet og sammenheng blir satt ut i livet på måter som er til det beste for enkeltindividet, menneskeheten, dyrene, plantene, hele jorden og universet.

Vi mener at alle land må bidra til det grønne skiftet, og at land som har tjent seg rike på fossile energikilder har en etisk og moralsk plikt til å bidra så det monner. Vi støtter derfor MDGs ønske om å benytte SPU som et politisk virkemiddel i en global grønn omstilling. Om SPU skal sikre velferden til fremtidige generasjoner er det etter vårt syn tvingende nødvendig også å bidra til et globalt grønt skifte. FNs klimafond ble etablert for å være en sentral motor for omstilling og utvikling globalt, og vi mener derfor at SPU som et minstekrav må oppfylle alle Paris-avtalens krav, og i tillegg mener vi at minimum 2 % av den årlige nasjonalinntekten fra SPU årlig overføres til FNs klimafond. Vi ønsker at de politiske partiene i samråd med SPU utreder hvordan SPU på best mulig måte kan brukes som et politisk virkemiddel i møte med klimakrisen.

Høringsuttalelse på Forslag til forskrifter til trossamfunnsloven (utdrag)

Kravet om minimum 50 medlemmer synes vi er for lavt. [...] Det finnes en del useriøse aktører innenfor tros- og livssynsbransjen, og med en så lav oppslutning blir det en utfordring for staten å finne disse.

Vi har forståelse for at Staten ønsker å ha oversikt og påvirkningsmyndighet i forhold til tros- og livssynssamfunn; [...] Holistisk Forbund synes det er bra at myndighetene påtar seg en rolle av å være «vaktbikkje» i forhold til tros- og livssynssamfunnsfeltet.

Et av våre styremedlemmer har følgende å si i forhold til livssynssamfunn som utøver trusler: «Trusler er også nevnt som et moment som kan føre til at man som livssynssamfunn kan miste statsstøtte. Det er jeg enig i at en skal kunne gjøre. Personlig savnet jeg enda mer fokus på hvor skadelig det kan være å true barn med helvete og fortapelse. Jeg er et personlig vitne på hvor smertefullt det er når ens egne foreldre er redd for at jeg ikke skulle komme til himmelen, fordi jeg takket nei til deres behov for at jeg skulle være kristen.

Derfor ber jeg om at det i forskriften som skal bestemme når man kan trekke tilbake statsstøtte, at det presiseres at det å true med helvete og fortapelse for et livssynssamfunn kan føre til tap av statsstøtte. Begrunnelsen for det er at press av denne art, nemlig at det ytterste forsyn (Gud, Allah osv.) ikke er glad i deg uansett, må kunne defineres som et psykisk overgrep. Vi som samfunn er på alerten i forhold til alle typer overgrep mot barn, og det burde være selvsagt at psykiske overgrep av religiøs art også defineres som uakseptabelt.

KONFIRMASJON VÅREN 2021
Oslo, Hønefoss og Haugesund

BLI MED PÅ en spennende reise hvor du kan undre deg, stille spørsmål, lete etter svar og få nye erfaringer med å være deg.

«Det har vært den mest lærerike opplevelsen i livet mitt! Man finner seg selv og får lov til å tro på det som føles rett for hver enkelt.»
Tidligere konfirmant

For mer informasjon og påmelding se
www.holistisk-forbund.no
Du kan også henvende deg til vårt sekretariat i Oslo, tlf. **412 80 047** | **sekretaer@holisme.no**

HoF har fått ny webside

I forbindelse med satsing på vervekampanje, og at det generelt skal bli lettere og mer «organisk» å finne frem på siden, besluttet HoF at det skulle lages en ny webside. Marianne Bøen har sett på organiseringen og det designmessige uttrykket, i samarbeid med Steffen Harald Kjørsvik, med fokus på den tekniske biten.

Når dette magasinet går i trykken gjenstår det fortsatt litt arbeid, men tanken er at websiden skal lanseres i desember. Skulle vi ikke rekke å bli ferdig før jul, er den i så fall rett rundt hjørnet!

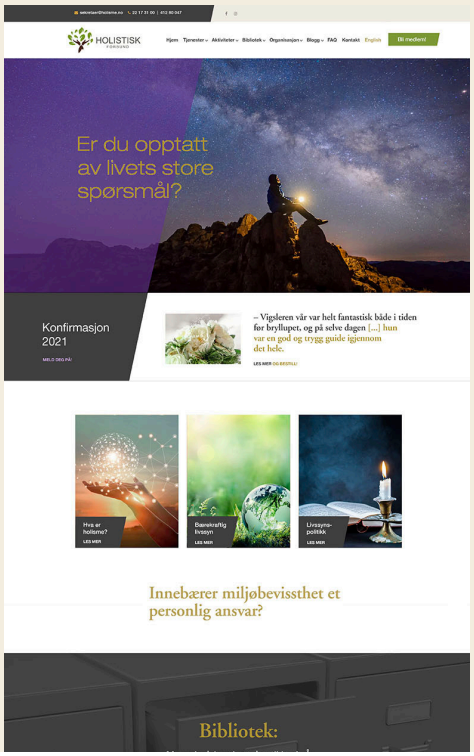

Utsnitt av den nye websiden til Holistisk Forbund, den vil bl.a. få et 'Bibliotek', der alt av artikler og annet skriftlig materiale skal samles.

HOLISTISK FORBUND
Besøksadresse:
Møllergt. 37, 0179 Oslo
sekretaer@holisme.no
22 17 31 00 | 412 80 047
www.holistisk-forbund.no

IKKE MEDLEM?

Trykk på knappen for innmelding, og fyll ut skjemaet her:
www.holistisk-forbund.no/om-oss/medlemsskap

HOLISTISK FORBUND
Returadresse: Postboks
8925, Youngstorget
0028 Oslo

RITUALLEDERKURS PÅ ZOOM, 6.–7. MARS 2021

Velkommen til ritualledерkurs på Zoom Lørdag 6. mars og søndag 7. mars

Vi inviterer både nye og gamle ritualledere til kurset våren 2021.

Høsten 2020 avholdt vi to ritualledерkurs online med god erfaring. (Vi ser an koronasituasjonen i forhold til om det vil bli mulig å arrangere et fysisk kurs.)

PROGRAM

Lørdag 6. mars, kl 11.00–16.00

FORMALIA VED VIELSE:
Ritualer i Holistisk Forbund – vi har alle vår vei
Møte med brudepar/pårørende
Rollen som ritualleder
Energiøvelse
Fremføring og forberedelser
Ringer og løfter

Søndag 7. mars, kl. 11.00–16.00

FORMALIA VED NAVNESEREMONI:
Himmelretningene
Navnerituale – hva innebærer det?
Å forholde seg til foreldre, besteforeldre m.m.
Å arbeide med sirkelen / helheten
Ritualledere deler med seg av erfaringer
Å velsigne barnet
Benytte seg av naturelementene; jord, luft, vann og ild

Påmelding sendes til sekretaer@holisme.no
– eller på mobil 412 80 047

Følg også med på vår Facebookside
www.facebook.com/holistiskforbund/

Vel møtt! Hilsen Tor Aleksandersen, Tittin Foss Haneborg, Patrik Swanstrøm og Aase Hilse Brekke